

ΕΝΝΕΑ ΛΑΪΚΟΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

1. Ὁ παπάς τζαί τὸ πρόσφορο.

Μιὰν φορὰν εἰσιεν ἕναμ παπάμ πού ἐν ἦτουν εὐκαριστημένος μὲ ὄσο μιάλα πρόσφορα τζι' ἂν τοῦ παίρνασιν στές γιορτάες. Πάντα εἰσιεν παράπονον τζι' ἐλάλεν:

—Εἶντα πρόσφορον μισὶν πού μᾶς ἐφέρασιν!

Μιὰν ἡμέραν λαλεῖ ἕνας χωρκανός:

—'Εν νὰ τοῦ κάμω ἕναμ πρόσφορο μιάλον νὰ μὲν τὸ φορῆ οὔτε ἡ Ἁγία Πόρτα, νὰ δοῦμεν εἶντα μ' πού νὰ πῆ!

'Επαράντζειλεν τζι' ἐκάμαν του ἕναμ πρόσφορο μιάλον-μιάλον σάν τὸ πιθάριν. Ἐγιόρταζεν τζι' ἐπῆρέν το τοῦ παπά στὴν ἐκκλησιάν. "Ἄμαν τζι' ἐτέλειωσεν ἡ λουτουρκὰ ἐπκίασεν ὁ παπάς τὸ πρόσφορον νὰ τὸ θάλη μέσα στὸ Ἱερόν. Κούντα-κούντα ἡ Ἁγία Πόρτα ἐν τὸ φόρεν. Ὁ παπάς ἔδρωσεν τζιαί πόδρωσεν. "Ἐπκία'εν τζι' ἐζάθωσέν το στὸ πλευρόν τζι' ἀκτυπᾶ του μιάγ κουγκιάν ἔμπασέν το μέσα στὸ Ἱερόν. "Ἄμαν τζι' ἔβαλέν το μέσα στὸ Ἱερόν, λαλεῖ.

—Βρὲ μαυρανάφεντον, ἐν εἶσαι ἀκόμα τζιαί πού τὰ μιάλα!!

Κατὰ διήγησιν Ἀγαμέμνονος Παπαμιλτιάδου, Χούλου—Πάφου.

2. Ἐν τζιεῖνον πού πκιάαν τὴν ἀλουπούν νὰ τὴν γαλέφουν.

Μιὰν φορὰν ἐπκιάσαν τὴν ἀλουπούν νὰ τὴν γαλέφουν. Γυρίζει τζιαί τζιεῖνη τζιαί λαλεῖ τους:

—«Μὰ ἔθ' ἄρωεῖ ὀμπροστὰ τὴν μουσοῦναν μου;»

Κατὰ διήγησιν Γιωρκῆ Ποντίκα, Γιόλου—Πάφου.

3. Ἐν τζιεῖνον τῆς ἀλουπούς τζιαί τοῦ τραούλλου.

Μιά ἀλουπού ἐθῶρεν τὰ λιμπὰ τοῦ τραούλλου, μὲ τὸ συμπάθκιον, πού κρέμμονταν πού κάτω τζι' ἐλάλεν ὅτι σὲ λλίον ἐν νὰ κοποῦν νὰ πέσουν γιὰ νὰ τὰ φάη. Ἐτρεσιεν τὸν τράουλλον ταπισὸν μέσα στὴν ὀπλὴν τζιαί καρτέραν νὰ πέσουν. Ὁ τράουλλος ἐβόσειετον πού ρασιὶν ὡς ρασιὶν τζιαί πίσω του ἡ ἀλουπού μὲ τὸ στόμαν ἀνοιχτόν. Ὁ τράουλλος ἐπῆεν κάμποσα ρασιερά, ἡ ἀλουπού ἐν ἄντεξεν, ἔσκασεν τζιαί ἐψόφησεν.

Κατὰ διήγησιν Γιωρκῆ Ποντίκα, Γιόλου—Πάφου.

4. Φύε θκειὲ τζιαί κουτουλλᾶ σε ὁ Βοῦς.

Εἰσιεν ἕναγ γέρον τζιαί παρπάταν μέσ' στὴν στράταν. Ἐρεσσεν τζι' ἕνας νέος τζιαί λαλεῖ του:

—Κόξιασε, γέρο, τζιαί κουτουλλᾶ σε ὁ Βοῦς.

—Ποῦ'ν τοῦ Βοῦν, γυιέ μου, λαλεῖ του ὁ γέρος.

—Ἴσα πάω, γέρο, νὰ τὸφ φέρω!

5. Μάστρον παίρνει ὁ ποταμός, μάστρον κατεβάζει.

Ὁ ποταμός ἔπαιρνεν ἕναν ἄγρωπον τζιαί τζιεῖνος ἐφώναζεν:

—Μάστρον παίρνει ὁ ποταμός, μάστρον κατεβάζει.

Λαλεῖ ἕνας:

—Νά μῶ ἐγὼ μέσα στὸν ποταμὸν νά τὸν ἐθκάλω.

Ἐμπαῖν μέσα στὸμ ποταμὸν τζι' ἐθκαλέν τον.

—Εἶντα γουλειὰν ἔκαμνες;

—Ἔτο ἐδίουλ λιάθκια τζιείνου πού ἔκαμνεγ κοφίνια!

6. Ἐν τζιείνον τῆς μάνας πούφαεν γιά τρεῖς.

Μιάφ φοράμ μιὰφ φτωσιή μάνα εἰσιεν ἔξι παιδικιά. Εἰσιεν τζι' ἔξι αὐκά τζι' ἔθρασέν τα τζι' ἔδωκέν τα τῶν παιδικιῶν της νά φᾶσιν. Τζιείνη ἔμεινε νηστιτζιή. Ἐκοφεν ὁ νοῦς τοῦ μιάλου τζιαῖ λαλεῖ τους:

—Ἐν τῆς διοῦμεν οὔλλοι πού μισόν νά φάη τζι' ἢ κακορίζιτζιη ἢ μάνα μας λλίον αὐκόν;

Ἔτσι οὔλλοι ἔμοιράσαν τὰ αὐκά τους τζι' ἔδωκαν της πού μισόν. Ἔτσι ἢ μάνα ἔφαεν τρία αὐκά τζιαῖ τὰ παιδικιά πού μισόν.

Κατὰ διήγησῃ Ἀνδρέα Πρωτοπαπᾶ, διδασκάλου, Γιόλου—Πάφου.

7. Τζιεί πού γυρεύκαμεν ζύϊν τζι' ὀκκᾶν εἰς πού μᾶς ἔσυρεν ὁ Ἄης Γιώρκης;»

Μιάφ φοράν τζι' ἕναν τζιαῖρὸμ μιὰ ἄλουπού σάν ἐπαρπάτεν ἔππεσεμ μέσα σ' ἕναλ λάκκον. Ἡ ἄλουπού ἐμάσιετον νά θκῆ πού τὸλ λάκκον, ἀλλὰ ἐν ἐμπόρεν. Ἡ μούττη της ἔφτανεν ἴσια μὲ τὸ στόμαν τοῦ λάκκου, ἀλλὰ ἦτον ἀδύνατον νά θκῆ πού μέσα. Ἄμα εἶεν τὰ δκυὸ στενά ἄρτζιεψεν τζι' ἔθαλλεν τὸσ σταυρόν της τζι' ἐλάλεν:

—Ἀη-Γιώρκη βοήθα μου τζι' ἐν νάρτω στήχ χάρησ σου τζιαῖ ἐν νά σοῦ φέρω τρεῖς ὀκκάες τζιερίν. Βάλλει τὰ δυνατά της ἐθκαῖην πού τὸλ λάκκον. Ἄμα τζι' ἐθκαῖην δικλᾶ πίσω της, θωρεῖ τὸλ λάκκον τζιαῖ λαλεῖ:

—Ἄδε λακκούϊν τζι' ἐν τό θκαινα τζι' ἔθελα νά τάσσω τ' Ἀη-Γιωρκοῦ τζιερίν; Μὲ καμμούμενα τὰμ μάθκια μου πηῶ τζιαῖ ρέσσω ποτζιεῖθε. Νά θαώσω τὰ μμάθκια μου νά δοῦμεν!

Ἐθάωσεν τὰ μμάθκια της τζι' ἀπήρησεν πού πάνω τζι' ἔκατσεμ μέσ' στολ λάκκον. Ἄρκεψεν τζι' ἔκλαιεν τζιαῖ νεκαλλιέτου.

—Τζιεί πού γυρεύκαμεν ὀκκᾶν τζιαῖ ζύϊν ἄδε πού μ' ἔρριψεν ὁ Ἄης Γιώρκης.

Κατὰ διήγησῃ Ἀνδρέα Πρωτοπαπᾶ, διδασκάλου, Γιόλου—Πάφου.

8. «Τρεῖς πᾶσιν τζι' ἕνας ἔρκεται».

Μιάφ φοράν εἰσιεν ἕναμ παπᾶν τζιαῖ μιὰμ παπαθκιάν. Ἡ παπαθκιὰ εἰσιεφ φίλον. Ὁ παπᾶς μιὰν ἡμέραν λαλεῖ της:

—Ρὲ παπαθκιὰ, ἔστραώθηκα τζι' ἔθ θωρῶ βοῦκκον.

Ἔτσι ἢ παπαθκιὰ ἔκατσεν τὸν παπάγ κοντὰ στήμ πόρταν τζι' ἔδωκέν του ἕναγ καννὶν νά παντᾶ τῶν ὄρνιχων νά μὲν ἡμπαίνου ἔσσω.

Ἦρτεν ὁ φίλος τῆς παπαθκιᾶς ἔθαλέν τομ μέσα στο πυχάριν νά τὸλ λούση. Ἐλείφτηκεν τὸ κρυὸν τὸ νερόν. Ἐκκίασεν τὸ σταμνὶν τζι' ἐπῆε στή θρύσην νά φέρη νερό.

Σηκῶνεται τζι' ὁ παπᾶς κκιάννει τὸ χογλαστόν τὸ νερόν τζιαῖ σιονώννει το τοῦ φίλου μέσα στο πυχάριν. Τζιείνος ἐπέχανεν. Ὁ παπᾶς ἔκατσε στήν πόρταν τζι' ἔπαιζεν τὸσ στραόν. Ἐπάνταν τῶν ὄρνιχων μὲ τὸ καννὶν.

Ἦρτεν ἢ παπαθκιὰ μὲ τὸ σταμνὶν. Πάει στο πυχάριν τζι' ἠῶρεν τὸφ φίλον της πεχαμμένον. Βουρᾶ στὸν παπᾶν.

—Φονικὸν παπᾶ μου, λαλεῖ του.

Ποντικὸν παπαθκιὰ μου; λαλεῖ της.

—“Οἱ φονικὸν παπά μου, φονικόν.

Ἡ παπαθικιά ἔπκριασεν τὸν πεχαμμένον ἔβαλέν τον πάνω σ' ἓνα σατσηὶν τζιαὶ πήσιν νὰ τὸν πετάξουν πόναγ κρεμμὸν κάτω.

Στὴ στράταμ πὺ πηαίννασιν λαλεῖ ἡ παπαθικιά:

—Ψάλλε του παπά μου, τζι' ἦταν καλὸς ἄγρωπος ὁ μακαρίτης.

“Ἀρκεψεν τζι' ὁ παπάς τζι' ἔψαλλεν.

—Τρεῖς πᾶσιν τζι' ἓνας ἔρκεται.

Πᾶσιν κοντὰ στοῖ κρεμμὸν. Λαλεῖ ὁ παπάς.

—Πῆαινε τσά πὺ κάτω παπαθικιά τζιαὶ κράτα καλά.

Διᾶ τους ὁ παπάς μιὰγ κουγκιὰν τζι' ἔσυρέν τους μέσα στοῖ κρεμμὸν τζι' ἐπεχάνασιν τζι' ἔστράφην τζιεῖνος πίσω μανιχὸς του.

Κατὰ διήγησιν Δημήτρη Ἀρμινιώτη (1865—1946), Κέδαρες—Πάφος.

9. Ἐν τζιεῖνον τζιεῖνης πούκαψεν τὸ πάπλωμα γιὰ νὰ κάψη τοὺς φύλλους.

Πρὶν εἰσιεν πολλοὺς φύλλους. Μιὰ γεναῖκα στήθ Θελέτραν ἐπύρωνεν τὸ φουῖνον τζι' ἐτύλιεν τὸ πάπλωμα τζι' ἔβαλλέν το μέσα τζιαὶ ψοφοῦσαν. Μιὰν ἡμέραν ἦρτεν ὁ ἄντρας της τζι' εἶεν την ὅτι ἅμα τζι' ἐξιφούρνισεν ἔβαλεν τὸ πάπλωμα μέσα στοῖ φουῖνον. Ἀρώτησέν την εἰνταμ πὺ κάμνει. Λαλεῖ του τζιαὶ τζιεῖνη.

—Ἐν νὰ κάψω τοὺς φύλλους.

—Ἐν νὰ πάη τὸ πάπλωμα, ρέ γεναῖκα!

—Ἐξανάκαμά το τζι' ἐν ἐκάην.

Ἐβαλέν το μέσα στοῖ φουῖνον τὸ πάπλωμα τζι' ἐμπαίησαν ἔσσω νὰ μεσομερκάσουν.

Τὸ πάπλωμα ἐπῆρεφ φόκον τζιαὶ ἐβουρῆσαν πὺ τῆγ γειτονιὰν νὰ δοῦν εἰνταμ πὺ ἐγίνην. Ἐφωνάξαν τζιαὶ τῆς νοικοτζυρᾶς νᾶρτη νὰ δοῦμεν εἰνταμ πό 'νι. Ἐθούρησεν τζιαὶ τζιεῖνη με τὸν ἄντραν της. Ἀρπάξαν τὸ πάπλωμα τζιαὶ θουτοῦσαν το μέσ' στή θούρναν νὰ τὸ σθῆσουν. Μὰ τζιεῖνον ἐν ἔσθηνεν.

Λαλεῖ τζι' ἡ γεναῖκα ποῦσιεν τὸ πάπλωμα:

—Ἐμ πειράζει ὀλάν, μὰ εἶες πὼς ἐκάψαμεν τοὺς φύλλους!

Κατὰ διήγησιν Γιωρκῆ Ποντίκα, 80 χρονῶν, Γιώλου—Πάφου.

Λονδῖνον 23.4.1972.